

METHODOLOGIE VAN 'IN DE MEDIA' VAN GEZONDHEID EN WETENSCHAP

1. Wie factcheckt wat en voor wie?

De factcheckers van Gezondheid en Wetenschap zijn:

- Marleen Finoulst
- Julie Van Goethem
- Patrik Vankrunkelsven

Bronnen van te factchecken beweringen over gezondheid:

- De algemene pers (kranten, radio, tv, nieuwswebsites, magazines ...)
- De social media (Facebook, YouTube, Twitter ...)
- Vragen van lezers via het contactformulier op de website

Gezondheid en Wetenschap factcheckt bij voorkeur beweringen uit de algemene en sociale media die verwijzen naar nieuwe wetenschappelijke bevindingen over gezondheid. Daarnaast factchecken we boodschappen die de gangbare wetenschap over gezondheid in twijfel trekken en controversiële uitspraken waarbij verwezen wordt naar wetenschappelijk onderzoek.

De factcheckers van Gezondheid en Wetenschap zijn zelf experts (drie artsen) die de regels van evidence-based medicine kennen, de methodologie van nieuw onderzoek kritisch kunnen beoordelen en de wetenschappelijke kennis over de desbetreffende topics kunnen screenen en evalueren aan de hand van de wetenschappelijke literatuur.

Alle factcheckers geven lezingen over evidence-based werken en kritisch denken over gezondheid en voeding. Ze leren zorgverleners, voedingsdeskundigen en breed publiek gezondheidsnieuws in de media doorprikken.

De factcheckers lezen mekaar's factchecks kritisch na. In specifieke gevallen worden externe experts betrokken. Zo worden de factchecks over vaccinatie nagelezen door drie experts van het Centrum voor Evaluatie van Vaccinatie Universiteit Antwerpen, waaronder prof dr Pierre Van Damme.

Gezondheid en Wetenschap is een website voor een breed publiek. De teksten moeten helder, toegankelijk en beknopt geschreven worden. Hiervoor doet de website beroep op taalkundigen.

2. Opbouw factcheck

Titel - In de media - Waar komt dit nieuws vandaan? - Hoe moet je dit interpreteren? - Besluit- Bronnen

a) Titel

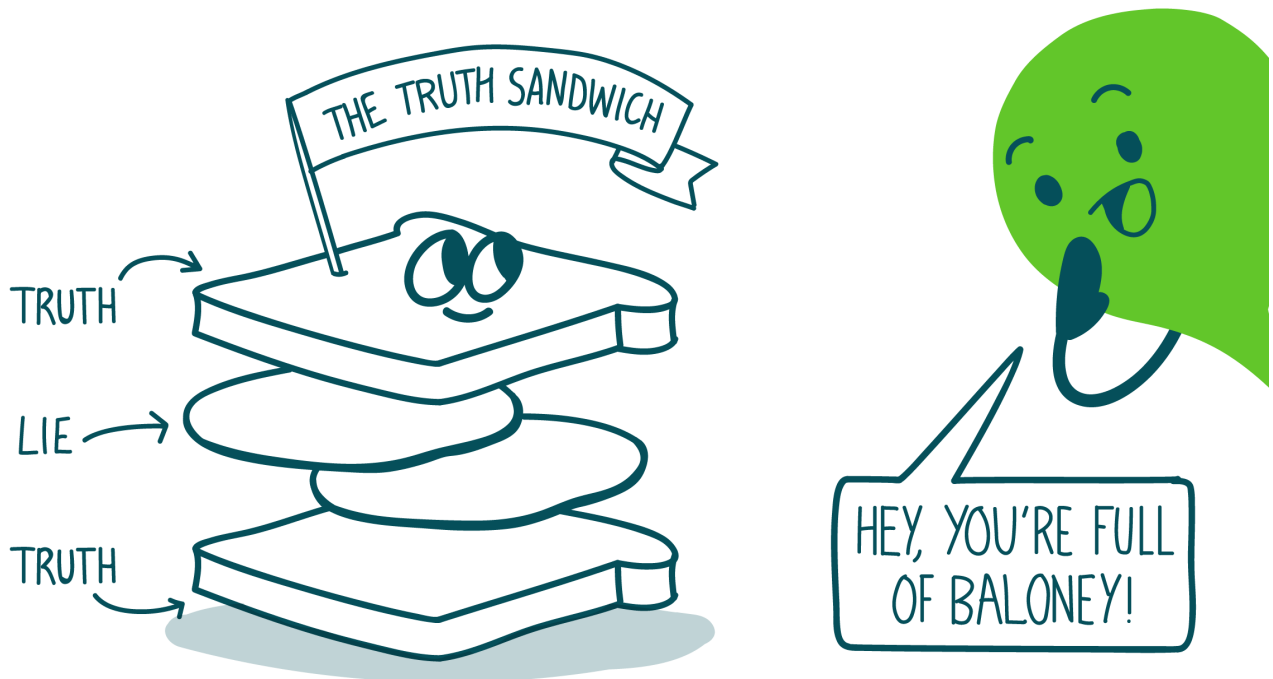
We vermijden waar mogelijk vraagtekens in de titel: de titel geeft bij voorkeur meteen de waarheid weer

Dus niet: 'Is cannabisolie een geschikte pijnstiller?' - Wel: 'Cannabisolie is geen geschikte pijnstiller'

b) In de media

We geven een korte omschrijving (in enkele zinnen) van de bewering/studie/uitspraak, volgens de "truth-sandwich"-methode van George Lakoff (cognitive science Berkley University). Deze methode vermijdt het herhalen van desinformatie, door ze als volgt te verpakken:

- een laagje waarheid
- de bewering/studie/uitspraak
- opnieuw waarheid

Informatie over deze methode vind je hier:

<https://medium.com/wehearthealthliteracy/the-truth-sandwich-a-better-way-to-mythbust-8021d2cf8730>

c) Waar komt dit nieuws vandaan?

We zoeken de bron van de bewering.

- Gaat het om een studie? We zoeken de studie in de wetenschappelijke literatuur (waar we dankzij Ce-bam toegang toe hebben), lezen ze en analyseren de methodologie. Welke methodologie werd toegepast en hoe betrouwbaar is de conclusie?
We beschrijven deze methodologie zeer beknopt voor een breed publiek. Is deze studie relevant/toepasbaar voor mensen? (bv. in vitro onderzoek en dierexperimenten zijn dat niet). Dit steeds vermelden: 'Uitkomsten van experimenten bij dieren zijn niet zomaar toepasbaar voor mensen'. We beschrijven de conclusie van de auteurs van de studie.
We vermijden medisch en wetenschappelijk jargon.
- Gaat het niet om een studie, maar om een uitspraak, reclameboodschap, e.d.?
We zoeken in de wetenschappelijke literatuur duiding bij de betreffende boodschap.

d) Hoe moet je dit interpreteren?

Waar in de evidence-driehoek situeert deze studie zich? Is ze veel/weinig betrouwbaar? Waarom wel/niet? Hoe werd de studie gefinancierd en is dat relevant voor de onderzoeksvraag? Indien dat het geval is, dit vermelden. Bijv. 'De resultaten van dit onderzoek zijn minder betrouwbaar omdat ze gesponsord werd door belanghebbende firma x'

We trachten de studie in een context te plaatsen door andere publicaties over hetzelfde onderwerp te zoeken en kort te omschrijven. Bij voorkeur studies met hogere bewijskracht (systematic reviews, meta-analyses).

e) Besluit

We beoordelen de bewering op een objectieve manier.

*Veel lezers van Gezondheid en Wetenschap lezen enkel 'In de media' en 'Besluit'. Beide blokjes tekst moet volstaan als take-home message. Door beide blokjes samen te voegen, maken we boodschappen voor onze social media (Facebook, Twitter, Instagram).

f) Bronnen

Welke bronnen werden geraadpleegd voor de factcheck?

- Bron (1): de nieuwe studie of link naar de bron waarop de bewering gebaseerd is
- Vanaf (2): eventueel bijkomende bronnen die geraadpleegd werden om de factcheck te onderbouwen of te vervolledigen.

g) Auteur

De naam van de auteur van de factcheck is een link die doorklikt naar een profielpagina met zijn of haar deskundigheid.

g) Peer review

Iedere factcheck wordt voor publicatie nagelezen door minstens twee andere medewerkers van Cebam. Hun opmerkingen worden geïntegreerd en opnieuw voorgelegd aan de auteur.

h) Eindredactie

De factcheck gaat naar de eindredacteur en communicatiemedewerker: die herwerken de tekst taalkundig, voegen een gepast beeld, links en tags toe, en posten de factcheck online.